

Sajtóközlemény Luxembourg, 2021. június 3.

Az Uniónak fokoznia kell a dezinformáció elleni erőfeszítéseit

A dezinformáció Unió-szerte súlyos és egyre növekvő probléma. 2018-ban az Unió a dezinformáció elleni küzdelmet szolgáló cselekvési tervet fogadott el. Elkészültek ez a terv releváns volt, ám mindmáig nem teljes körű. Végrehajtása nagyjából jó úton halad, de továbbra sem tudja tartani a lépést az újonnan felmerülő fenyegetésekkel. Ez a következtetés áll az Európai Számvevőszék ma közzétett jelentésében. A számvevők megállapítása szerint fokozottabb koordinációra van szükség uniós szinten, a tagállamoknak pedig fokozniuk kell részvételüket, például a riasztási rendszerben. Javítani kell az online platformok nyomon követését és elszámoltathatóságát is, és be kell illeszteni a dezinformációt egy olyan koherens uniós médiaműveltségi stratégiába, amely jelenleg még hiányzik.

„A közvélemény rosszindulatú és szándékos befolyásolására vagy manipulálására irányuló bármely kísérlet súlyos fenyegetést jelent magára az Unióra nézve. Ugyanakkor a dezinformáció elleni küzdelem komoly kihívás, mivel ezzel egy időben el kell kerülni az Unió alapvető értékeinek, például a véleményalkotás és a véleménynyilvánítás szabadságának megsértését – jelentette ki Baudilio Tomé Muguruza, az Európai Számvevőszék jelentésért felelős tagja. – A dezinformációval szembeni uniós cselekvési terv elkészültekor releváns volt, de máig sem tekinthető teljes körűnek. Javasoljuk, hogy az Unió fokozza a dezinformáció elleni erőfeszítéseit és javítsa azok koordinációját.”

A dezinformációval szembeni uniós cselekvési terv pozitív fejleményeket eredményezett, de a számvevők szerint nem váltotta be valamennyi ígérését. A terv releváns intézkedéseket tartalmazott – például a félrevezető tartalmak leleplezését és láthatóságuk csökkentését –, de a tervet 2018 óta nem aktualizálták, illetve nem vizsgálták felül annak ellenére, hogy a dezinformációs taktikák, szereplők és technológia folyamatosan fejlődnek. 2020 decemberében a Bizottság közzétette az európai demokráciára vonatkozó cselekvési tervet, amely tartalmaz a dezinformáció elleni küzdelemre irányuló intézkedéseket, de nem tisztázza, hogy azok hogyan kapcsolódnak a dezinformációval szembeni 2018-as cselekvési tervhez. A számvevők figyelmeztetnek arra, hogy hasonló célokra több különböző kezdeményezés irányul, ami bonyolultabbá teszi a koordinációt és csökkentheti a hatékonyságot.

E sajtóközlemény célja, hogy összefoglalót nyújtson az Európai Számvevőszék által elfogadott különjelentésről. A jelentés teljes szövege letölthető a Számvevőszék honlapján (eca.europa.eu).

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

A dezinformációval szembeni uniós cselekvési tervben nem szerepeltek átfogó intézkedések annak biztosítására sem, hogy az uniós válaszlépések megfelelően koordináltak, eredményesek, valamint a fenyegetés típusával és mértékével arányosak legyenek. Az uniós cselekvési terv egyik stratégiai intézkedése egy olyan riasztási rendszer létrehozása volt, amely összehangolja a tagállamok, az uniós intézmények és más szervezetek, például a NATO és a G7 válaszlépéseit és közös fellépéseit. A számvevők megállapítása szerint a rendszer megkönnyítette az információmegosztást, de nem hangolta össze az eredeti tervhez híven a közös feladat kiosztást és válaszlépéseket. A tagállamok nem használják ki teljes mértékben a rendszerben rejlő lehetőségeket.

A számvevők megvizsgálták az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) stratégiai kommunikációs részlegét és annak három – a keleti, illetve a déli szomszédsággal, valamint a Nyugat-Balkánnal foglalkozó – munkacsoportját, és megállapították, hogy ezek javították az Unió képességét a dezinformáció előrejelzésére és az arra való reagálásra a szomszédos országokban. A számvevők szerint azonban az újonnan felmerülő fenyegetések fényében felül kell vizsgálni e munkacsoportok megbízatását és erőforrásait. Az EUvsDisinfo adatbázis, amely a keleti szomszédsággal foglalkozó munkacsoport fő terméke, fontos szerepet játszott abban, hogy felhívja a figyelmet az orosz dezinformáció veszélyeire. A számvevők azonban problémásnak találják az adatbázis függetlenségét és végső célját, mivel az a benyomás keletkezhet, hogy az az Unió hivatalos álláspontját tükrözi.

Az uniós cselekvési terv igyekezett bevonnai a dezinformáció elleni közös küzdelembe a magánszektor és a civil társadalmat is. Az Európai Bizottság kidolgozta az online platformokkal való együttműködés gyakorlati kódexét, amely önkéntes intézkedésekből áll. Például a Covid19-világjárvány kezdeti szakaszaiban a kódex arra ösztönözte a platformokat, hogy feltűnőbb módon jelenítsék meg a megbízható forrásokból származó információkat, ami úttörő jelentőségű megközelítés volt. A számvevők megállapítása szerint azonban a kódex nem érte el azon céljait, hogy az online platformok elszámoltathatóak legyenek tevékenységükért, illetve hogy nagyobb szerepet játszanak a dezinformáció elleni aktív küzdelemben. Nem valósult meg a számvevők szerint a figyelemfelkeltés és a társadalmi ellenálló képesség megerősítése sem. Kiemelik továbbá, hogy hiányzik egy olyan médiaműveltségi stratégia, amelynek része volna a dezinformáció kezelése, és hogy szétapróztak azok a szakpolitikák és intézkedések, amelyek növelik a médiához és a kommunikációhoz való hozzáférést, valamint az azok megértésére és az azokkal való interakcióra irányuló képességet. A számvevők szerint fennáll annak a kockázata is, hogy az újonnan létrehozott Digitális Média Európai Megfigyelőközpontja nem éri el célkitűzéseit.

Háttér-információ

A dezinformáció elleni küzdelem elsősorban a tagállamok felelőssége. Az Alapjogi Chartának a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságáról szóló 11. cikkén és egy sor szakpolitikai kezdeményezésen kívül a dezinformációt nem szabályozza uniós jogi keret.

„Az Uniót érintő dezinformáció: korlátozottan, de továbbra is árt” című, 9/2021. sz. különjelentés 23 uniós nyelven elérhető a Számvevőszék honlapján (eca.europa.eu).

A sajtó rendelkezésére áll:

A Számvevőszék sajtóirodája: press@eca.europa.eu

Claudia Spiti : claudia.spiti@eca.europa.eu - M: (+352) 691 553 547

Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu - M: (+352) 691 551 502